

REGIONO SPECIALIZACIJA

2020 m. ASOCIACIJA „KLAIPĖDOS REGIONAS“

Regioninė specializacija – raktas į konkurencingą regiono raidą ir augimą.

Regioninė specializacija - tai ilgalaikė regiono partnerių sutarta vizija kaip regionas tobulės ir keisis ateityje, visiems kartu sprendžiant kylančias regionines problemas bei reaguojant į nuolat besikeičiančią regiono vidaus ir išorės aplinką ir joje vykstančius procesus. Specializacija yra esminis regiono plėtros ir augimo skatinimo bei konkurencingumo didinimo elementas.

Specializacijos strategija - regiono plėtros prioritetų ir jų įgyvendinimo priemonių visuma, koncentruojant žmogiškąjį ir finansinį kapitalą į produktyviausias bei perspektyviausias regiono ekonominės plėtros sritis.

Regioninės specializacijos **įgyvendinimas apima** tiek specializuotą **infrastruktūrą**, tiek **mokslo tyrimus, švietimo** ir kvalifikacijos kėlimo programas, informacijos **sklaidą, rinkodarą**, privačių **investicijų pritraukimą**, verslo **iniciatyvų palaikymą**.

Lietuvos regionai specializacijos kontekste dar **naujokai**, tuo tarpu pažengusių **ES šalių** regionai įgyvendina jau antrąjį ar trečiąjį specializacijos strategijų etapą, t. y. specializacijas grynina, adaptuoja ir plėtoja **daugiau nei 10-15 m.**

Regionų specializacijos svarba ir būtinybė įtvirtinta ir svarbiausiuose Lietuvos strateginiuose dokumentuose: LR Teritorijos bendrajame plane iki 2030 m., 2021-2030 m. Nacionaliniame pažangos plane, Regioninės plėtros įstatyme.

Specializacijos unikalumas

- Iš bendrų regiono poreikių į strateginį – politinį lygmenį kylantys veiksmai ir iniciatyvos
- Regiono dalyvių partnerystė ir bendradarbiavimas
- Visų dalyvių sutarimas ir įsipareigojimas įgyvendinti bendrą viziją

Specializacijos skirtumai nuo kitų viešojo sektoriaus planų

- Visapusiškas regioninio lygmens dokumentas
- Apima platų regioninį kontekstą (verslo, švietimo ir viešojo valdymo plėtra)
- Nepriklauso nuo Vyriausybės politikos ir prioritetų (regiono dalyvių vizija)
- Apjungia visų sektorių plėtros priemones ir resursus.

Specializacijos nauda

Regioninė specializacija yra **viena svarbiausių regionų plėtros priemonių** tiek Europos Sąjungos, tiek nacionalinės politikos kontekste.

Pagrindinis specializacijos privalumas – **tikslingas** pinigų **investavimas**. Aiškių prioritetų įvardijimas leidžia ES ir atskiroms valstybėms koncentruoti viešuosius pinigus į apgalvotas ir didžiausią potencialą turinčias regionų plėtros kryptis, kuriose regiono partneriai nori būti geriausi ir tobulėti.

Specializacija moko bendradarbiauti ir kartu siekti aukštesnių tikslų, inovatyvių sprendimų, apjungiant resursus ir kompetencijas, nes Vakarų pasaulis jau seniai suprato, kad vienas lauke nėra karys, ypač kalbant apie konkurenciją su tokiomis pasaulio gigantėmis kaip Kinija ar JAV.

Specializacija – **priemonė investicijų pritraukimui ir skatinimui**, nes investuotojai tokiu būdu žino, kad regione vystoma konkreti ekonomikos sritis ir tendencingai gerinamos jos plėtros sąlygos, sukuriant visą reikalingą infrastruktūrą, **užtikrinant** darbo jėgos srautus ir **kompetencijas**, t.y. užtikrinant nuolatinį dirbančiųjų skaičiaus ir darbo **našumo lygio augimą**, nuolatinį **visuomenės inovatyvumą** bei stiprinantį mokslo ir verslo **bendradarbiavimą**.

Specializacijos procesas Klaipėdos regione

Specializacijos identifikavimas ir formavimas Klaipėdos regione gali būti skaidomas į tris pagrindinius etapus:

Pirmojo etapo metu analizuota regiono esama ekonominė situacija, vertinti ekonomikos sektoriai ir jų potencialas, kurio pagrindu buvo išskirtos 6 regiono specializacijos kryptys.

Analizuojant regiono plėtrą ir jos ekonominį potencialą ryškėjo poreikis platesnio regioninio konteksto ir analizės. Todėl antruoju specializacijos etapu pradėti analizuoti horizontalieji prioritetai – švietimo situacija, ne technologinių inovacijų svarba, darnaus vystymosi tikslų adaptacija. Analizuotas regiono identitetas – kas yra regionas, kuom jis svarbus, kodėl reikia dirbti kartu, kokios vertybės mus jungia, kuom grindžiame partnerystę ir t.t.

Šiuo metu pradėtas trečiasis (paskutinis) etapas, kurio metu bus kalbama apie konkrečias priemones ir veiksmus specializacijos įgyvendinimui bei, reaguojant į nacionalinių dokumentų atnaujinimą (LR Bendrojo plano sprendinius, regioninės plėtros įstatymo nuostatas), analizuosime Klaipėdos regiono galimybes formuoti funkcinis regionus su kaimyniniais regionais Lietuvoje ir Latvijoje.

Daugiau apie Klaipėdos regiono specializacijos procesą galite pasiskaityti:

<https://klaipedaregion.lt/wp-content/uploads/2020/08/Specializacija-ap%C5%BEvalga-2020.pdf>

Atsižvelgiant į Klaipėdos regiono patirtį galima teigti, kad specializacija Lietuvoje yra tarsi eksperimentas. Tai yra – daugelis regionų žino ir gali įvardinti ko jie siekia, kokio galutinio rezultato tikisi, tačiau konkrečių žingsnių ir metodų kaip tą padaryti – neturi. Todėl prasideda eksperimentai ir interpretacija. Tam padeda kolegų iš užsienio šalių patirtis ir gerieji pavyzdžiai, tačiau kas tinka vieniems, nebūtinai pasiteisina kitiems. Kiekvienas regionas yra skirtingas, tad dažnai praktikas reikia gerokai adaptuoti ir „įvilkti“ į to regiono kontekstą ir mentalitetą.

Užsienio šalių patirtis

ISLANDIJOS ŽUVININKYSTĖS INDUSTRIJOS POKYČIAI

Islandai identifikavo, kad jų stiprybė yra jūra ir jos ištekliai, daugiausia – žuvis. Tačiau faktas, jog žuvininkystės sektorius per metus išmeta beveik 10 mln. tonų gerų žuvies atliekų pasirodė geras iššūkis ir galimybės. Todėl įvairių dirbtuvių ir sesijų metu islandai, pasitelkę savo mokslininkus ir įvairius inovacijų kūrėjus, *startup'erių*, „išdirbo“ savo žuvininkystės sektoriaus modelį (produkcijos grandinę), kuri pilnai išnaudoja visą žuvį įvairių žuvies produktų gamybai ir beveik nesukuria atliekų. Jeigu seniau žuvies pramonė daugiausia naudojo tik žuvies mėsos filė ir kepenis (žuvų taukų gamybai), tai islandai likusias žuvies dalis „įveiklino“ įvairių sričių produkcijos gamybai: iš žuvies odos gamina kosmetikos pramonėje naudojamą kolageną, taip pat oda transformuojama į aprangos aksesuarus, pvz. diržus, žuvies odą panaudojo medicinoje gydyti žaizdas ir t.t. Įgyvendinus šiais inovacijas vienos žuvies panaudojimo vertė išaugo 5 kartus, nuo 14 Eur iki 80 Eur.

HOHENLOHE, SCHWÄBISCH REGIONAS, VOKIETIJA

HOHENLOHE, SCHWÄBISCH REGIONAS identifikavo savo plėtros kryptį bioekonomikos, ypač žiedinės bioekonomikos srityje, siekiant kuo daugiau išnaudoti sukuriamas bioatliekas.

Ekologinės ekonomikos koncepcija remiasi bioenergijos plėtra kaimuose. T.y. regiono vietiniai ūkininkai, bendradarbiaudami su kitais kaimo vietovių veikėjais, atveria savo kaimo vietovių ateities perspektyvas. Bioenergijos kaimai – sustiprina bendruomenių ir geresnių ŽŪ ir visuomenės santykių prielaida.

Bioenergijos kaime Untermaßholderbach (Hohenlohe) ūkininkas, naudojantis biodujų įmonę kaimo vietovėje, iš pradžių laikytas „pašaliečiu“. Įtartinai žvelgta į ūkininko iniciatyvą įsteigti vietinį šildymo tinklą; daryta prielaida, kad jis veikia tik dėl individualios naudos. Tačiau kaip ūkininko naudojamas modelis buvo išplėstas ir pritaikytas visam kaimui, ši inovacija prigijo ir davė daug papildomos naudos - beveik visas kaimas gauna šilumą iš vietinio tinklo, tapo „nulinės emisijos savivaldybe“.

